

ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету

Людмила СТАНІСЛАВОВА

30 серпня 2024 року.

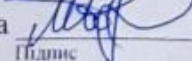
РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ Сучасна українська літературна мова (Морфологія)

Назва дисципліни

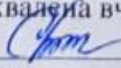
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність	014 Середня освіта
Предметна спеціальність	014.01 Середня освіта. Українська мова і література
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Освітня програма	Середня освіта. Українська мова і література
Обсяг дисципліни	6 кредитів ЄКТС
Шифр дисципліни	ОПП.04
Мова навчання	українська
Статус дисципліни	обов'язкова (цикл професійної підготовки)
Факультет	гуманітарно-педагогічний
Кафедра	української філології

Форма навчання	Курс	Семестр	Обсяг дисципліни		Кількість годин						Курсова робота	Форма семестрового контролю	
			Кредити ЄКТС	Години	Аудиторні заняття				Індивідуальна робота студентів	Самостійна робота студента		Залік	Іспит
					Разом	Лекції	Лабораторні роботи	Практичні заняття					
Д	3	5	4	120	68	34		34		52		+	
Д	3	6	2	60	36	18		18		24	+		
З	3	5	4	120	12	6		6		108		+	
З	3	6	2	60	12	6		6		48	+		

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «Середня освіта. Українська мова і література» за спеціальністю 014 Середня освіта. Українська мова і література.

Програма складена д. філол. н., проф. Михайлом ТОРЧИНСЬКИМ
Підпис Науковий ступінь, вчене звання, ім'я, прізвище викладача

Схвалена на засіданні кафедри української філології
Протокол від 30 червня 2024 р. №11. В. о. зав. кафедри Анатолій ЯНЧИШИН
Підпис Ім'я, прізвище

Робоча програма розглянута та схвалена вченою радою гуманітарно-педагогічного факультету.
Голова вченої ради факультету Людмила СТАНІСЛАВОВА
Підпис Ім'я, прізвище

Хмельницький 2024

2. Пояснювальна записка

Дисципліна «Сучасна українська літературна мова» («Морфологія») є одним із фахових предметів, що займає провідне місце у підготовці фахівців освітнього рівня «бакалавр» за спеціальністю 014 «Середня освіта» за освітньо-професійною програмою «Середня освіта. Українська мова та література. Англійська мова»

Пререквізити – вступ до мовознавства, практичний курс української мови, українська діалектологія, історична граматики української мови, сучасна українська літературна мова (фонетика; лексикологія і фразеологія, морфеміка і словотвір).

Кореквізити – сучасна українська літературна мова (синтаксис), стилістика і культура української мови, педагогічна практика, атестаційний іспит.

Дисципліна має забезпечити:

- компетентності: здатність розв'язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу в закладах середньої освіти; здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя; здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями; здатність працювати в команді; здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово; здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів); здатність до адаптації та дії в новій ситуації; знання та розуміння предметної галузі та розуміння професійної діяльності; здатність діяти соціально відповідально та свідомо; здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел; здатність використовувати досягнення сучасної науки в галузі теорії та історії української мови і літератури в практиці навчання української мови і літератури у закладах середньої освіти (рівень базової середньої освіти); здатність використовувати когнітивно-дискурсивні вміння, спрямовані на сприйняття й породження зв'язних монологічних і діалогічних текстів в усній і письмовій формах, володіти методикою розвитку зв'язного мовлення учнів у процесі говоріння й підготовки творчих робіт; здатність інтерпретувати й зіставляти мовні та літературні явища, використовувати різні методи й методики аналізу тексту;

- програмні результати навчання: знає основні історичні етапи розвитку предметної галузі; уміє оперувати базовими категоріями та поняттями спеціальності; знає сучасні філологічні й дидактичні засади навчання української мови та літератури, мовні норми, соціокультурну ситуацію розвитку української мови, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс художньої літератури й сучасності, провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні; пояснює особливості розвитку української мови та літератури, специфіку перебігу літературного процесу в Україні в культурному контексті, зміст естетичних теорій, методів, напрямів, течій, стилів, жанрів; твори української класики й сучасності у взаємозв'язках зі світовою літературою й культурою; порівнює мовні й літературні факти, явища, визначає їхні подібності й відмінності; володіє комунікативною компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти відповідно до загальноєвропейських рекомендацій із мовної освіти), здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному та міжнародному контексті; уміє працювати з теоретичними та науково-методичними джерелами (зокрема цифровими), знаходити, обробляти, систематизувати й застосовувати в освітній діяльності сучасну наукову інформацію, бібліографію, комп'ютерні технології; володіє основами професійної культури, має здатність створювати й редагувати тексти фахового змісту; застосовує сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості наукового дослідження в конкретній філологічній галузі; планує, організовує, здійснює і презентує прикладне дослідження в конкретній філологічній галузі; бере участь у спеціальних філологічних семінарах, конференціях, наукових гуртках.

Мета дисципліни – формування особистості фахівця, здатного вирішувати типові та складні завдання із сучасної української літературної мови, зокрема з'ясувати сутність морфологічних понять, виробити навички розрізнення і детальної характеристики слів як частин мови.

Предмет дисципліни: критерії систематизації слів за морфологічними ознаками; повнозначні і службові частини мови, основні їхні ознаки.

Завдання дисципліни – визначити засоби і способи вираження граматичних значень; встановити критерії розмежування частин мови і їх систематизації; з'ясувати основні ознаки повнозначних і службових слів; сформувати навички цілісного аналізу слів як частин мови.

Результати навчання. Студент, який успішно завершив вивчення дисципліни, повинен: вміло використовувати понятійний апарат та професійну термінологію; володіти знаннями про граматичні значення, граматичні форми, граматичні категорії; принципи виділення та класифікації частин мови; частини мови, їх глибинну семантику; морфологічні ознаки частин мови; словозміну та синтаксичну роль повнозначних частин мови; уміти виокремити у тексті частини мови; схарактеризувати частини мови за властивими їм ознаками; побудувати парадигматичний ряд; розрізнити за синтаксичною роллю повнозначні і службові слова; встановити лексико-граматичні розряди; визначити граматичні категорії; з'ясувати специфіку словозміни; зробити повний морфологічний аналіз.

3. Структура залікових кредитів дисципліни

Назва теми	Кількість годин, відведених на:					
	Денна форма			Заочна форма		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
	П'ятий семестр			П'ятий семестр		
Змістовий модуль 1. Іменник	18	18	27	2	2	45
Тема 1. Граматика як розділ мовознавства.	2	2	3			5
Тема 2. Морфологія як розділ граматики.	2	2	3			5
Тема 3. Семантичні категорії іменника.	2	2	3			5
Тема 4. Категорія роду іменника.	2	2	3	2		5
Тема 5. Категорія числа іменника.	2	2	3			5
Тема 6. Називний, родовий і давальний відмінки.	2	2	3			5
Тема 7. Орудний, місцевий і кличний відмінки.	2	2	3			5
Тема 8. Відмінювання іменників першої і другої відмін.	2	2	3			5
Тема 9. Відмінювання іменників третьої і четвертої відмін.	2	2	3		2	5
Змістовий модуль 2. Прикметник. Числівник. Займенник.	16	16	25	4	4	33
Тема 10 Прикметник як частина мови.	2	2	3	2		5
Тема 11. Відносні і присвійні прикметники.	2	2	3			4
Тема 12. Відмінювання прикметників.	2	2	3			4
Тема 13. Числівник як частина мови.	2	2	3	2		4
Тема 14. Відмінювання числівників.	2	2	3		2	4
Тема 15. Займенник як частина мови.	2	2	3			4
Тема 16. Граматична типологія займенників.	2	2	3		2	4
Тема 17. Відмінювання займенників.	2	2	4			4
Разом за семестр:	34	34	52	6	6	78

Змістовий модуль 3. Дієслово.	Шостий семестр			Шостий семестр		
	10	10	15	4	2	78
Тема 18. Дієслово як частина мови. Вид дієслова.	2	2	3	2		16
Тема 19. Стан і перехідність дієслів.	2	2	3			16
Тема 20. Спосіб дієслів. Час дієслів.	2	2	3			16
Тема 21. Категорія особи, роду, числа дієслів.	2	2	3		2	15
Тема 22. Дієприкметник. Дієприслівник.	2	2	3	2		15
Змістовий модуль 4. Прислівник. Службові слова. Вигук.	8	8	9	2	4	60
Тема 23. Прислівник як частина мови.	2	2	3	2		15
Тема 24. Прийменник як частина мови.	2	2	2		2	15
Тема 25. Сполучник. Частка.	2	2	2		2	15
Тема 26. Вигук. Модальні слова. Дієслівні зв'язки.	2	2	2			15
Разом за семестр:	18	18	24	6	6	138
Разом за рік:	52	52	76	12	12	216

4. Програма навчальної дисципліни 4.1. Зміст лекційного курсу

Номер лекції	Перелік тем лекцій, їхні анотації	Кількість годин
	П'ятий семестр	
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ІМЕННИК		
1.	Граматика як розділ мовознавства. Предмет граматики. Поняття граматичної системи мови. Основні поняття граматики. Основні способи і засоби вираження граматичних значень слова в українській мові. Літ.: [1], с. 48–68; [3], с. 221–240; [4], с. 78–82.	2
2.	Морфологія як розділ граматики. Предмет морфології. Основні поняття морфології. Ознаки морфологічного слова. Частини мови і принципи їх виділення. Літ.: [2], с. 176–178; [3], с. 13–24; [4], с. 77–78, 83–89.	2
3.	Семантичні категорії іменника. Загальна характеристика іменника. Власні і загальні, конкретні й абстрактні назви. Категорія збірності й одиничності. Категорія речовинних іменників. Категорія істот і неістот. Літ.: [1], с. 19–48, 69–80, 187–190; [2], с. 179–184; [3], с. 251–259; [4], с. 91–100.	2
4.	Категорія роду іменника. Граматичні категорії іменника. Категорія роду іменника. Складні випадки визначення родової належності іменників. Літ.: [1], с. 117–160; [2], с. 185–189; [3], с. 260–265; [4], с. 100–103.	2
5.	Категорія числа іменника. Категорія числа іменників. Іменники, які вживаються лише в однині. Іменники, які вживаються лише у множині. Літ.: [1], с. 161–187; [2], с. 189–191; [3], с. 265–268; [4], с. 103–111.	2

6.	Називний, родовий, знахідний і давальний відмінки. Категорія відмінка. Семантичні функції відмінків. Називний відмінок. Родовий відмінок. Давальний відмінок. Знахідний відмінок. Літ.: [1], с. 80–107; [2], с. 191–194; [3], с. 268–273; [4], с. 111–130.	2
7.	Орудний, місцевий і кличний відмінки. Орудний відмінок. Місцевий відмінок. Кличний відмінок. Транспозиційні форми відмінків. Літ.: [1], с. 108–117; [2], с. 191–194; [3], с. 273–276; [4], с. 131–173.	2
8.	Відмінювання іменників першої і другої відмін. Поділ іменників на відміни і групи. Форми іменників першої і другої відмін. Літ.: [1], с. 195–225; [2], с. 199–202; [3], с. 276–292; [4], с. 173–184.	2
9.	Відмінювання іменників третьої і четвертої відмін. Форми іменників третьої відміни. Форми іменників четвертої відміни. Відмінювання іменників множинної форми. Незмінювані іменники. Схема аналізу іменника як частини мови. Літ.: [1], с. 195–225; [2], с. 203–210; [3], с. 293–307; [4], с. 184–189.	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРИКМЕТНИК. ЧИСЛІВНИК. ЗАЙМЕННИК		
10.	Прикметник як частина мови. Загальне лексичне і граматичне значення прикметників. Семантико-граматичні розряди прикметників. Граматичні категорії прикметників. Семантико-граматичні категорії якісних прикметників. Літ.: [1], с. 259–273; [2], с. 211–212; [3], с. 312–326; [4], с. 190–193, 199–202.	2
11.	Відносні і присвійні прикметники. Лексико-семантичні категорії відносних прикметників. Присвійні прикметники. Присвійно-відносні прикметники. Співвідношення змісту і форми вираження у категоріях прикметника. Літ.: [1], с. 273–291; [2], с. 212–216; [3], с. 327–331; [4], с. 193–199.	2
12.	Відмінювання прикметників. Парадигматика прикметників. Перехід відносних прикметників у якісні. Ад'єктивація. Субстантивація прикметників. Схема розбору прикметника як частини мови. Літ.: [1], с. 273–291; [2], с. 219–224; [3], с. 331–350; [4], с. 202–207.	2
13.	Числівник як частина мови. Загальне лексичне і граматичне значення числівників. Розряди числівників. Структурні типи числівників. Літ.: [1], с. 318–348; [2], с. 225–230; [3], с. 351–360; [4], с. 207–216.	2
14.	Відмінювання числівників. Граматичні ознаки числівників. Парадигматика числівників. Схема розбору числівника як частини мови. Літ.: [1], с. 348–367; [2], с. 231–235; [3], с. 360–369; [4], с. 216–220.	2
15.	Займенник як частина мови. Загальне лексичне і граматичне значення займенників. Розряди займенників за значенням. Граматичні ознаки займенників Літ.: [1], с. 225–243, 297–317, 361–363; [2], с. 236–239; [3], с. 308–311; [4], с. 221–227.	2
16.	Граматична типологія займенників. Субстантивні займенники. Атрибутивні займенники. Кількісні займенники. Літ.: [1], с. 225–243, 287–317, 361–363; [2], с. 239–243; [3], с. 308–311; [4], с. 227–234.	2
17.	Відмінювання займенників. Парадигма займенників. Словозміна займенників. Перехід займенників в інші частини мови. Перехід до класу займенників слів з інших частин мови (прономіналізація). Розбір займенника як частини мови. Літ.: [1], с. 245–250, 297–317, 361–363; [2], с. 243–247; [3], с. 308–311; [4], с. 235–241.	2
Разом за V семестр:		34
Шостий семестр		
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3. ДІЄСЛОВО		
18.	Дієслово як частина мови. Вид дієслова. Значення і граматичні ознаки дієслова. Дві основи дієслова. Структурні класи дієслів. Категорія виду. Творення корелятивної видової пари. Поняття про способи (роди) дієслівної дії. Літ.: [1], с. 364–374, 394–406; [2], с. 243–247; [3], с. 369–380; [4], с. 241–255.	2
19.	Стан і перехідність дієслів. Категорія перехідності/неперехідності. Категорія стану, її зв'язок із перехідністю з зворотністю. Активний стан. Пасивний стан. Зворотно-середній стан. Нульовий стан. Літ.: [1], с. 385–394; [2], с. 256–262; [3], с. 381–383, 390–396, 404–406; [4], с. 255–262.	2

20.	Спосіб дієслів. Час дієслів. Категорія способу дієслова. Часове значення дієслівних форм. Вторинні значення часових форм. Теперішній час. Майбутній час. Минулий час. Давноминулий час. Літ.: [1], с. 376–394; [2], с. 262–267; [3], с. 383–390, 406–409; [4], с. 262–272.	2
21.	Категорії особи, числа, роду дієслів. Категорії особи, роду і числа дієслів. Безособові дієслова. Схема аналізу дієслова як частини мови. Літ.: [1], с. 407–415; [2], с. 267–279; [3], с. 397–403; [4], с. 272–279.	2
22.	Дієприкметник. Дієприслівник. Дієприкметник. Перехід дієприкметників у прикметники та іменники. Схема аналізу дієприкметника. Предикативні форми на <i>-но, -то</i> . Схема аналізу предикативних форм на <i>-но, -то</i> . Дієприслівник. Схема аналізу дієприслівника. Дієслово в професійному мовленні. Відмінювання і правопис дієслова та його форм. Функціонування дієприкметників і дієприслівників. Літ.: [1], с. 292–297, 486–488; [2], с. 279–283; [3], с. 423–444; [4], с. 279–286.	2
ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4. ПРИСЛІВНИК. СЛУЖБОВІ СЛОВА. ВИГУК		
23.	Прислівник як частина мови. Значення прислівника, його граматичні ознаки. Розряди прислівників за значенням. Безособово-предикативні прислівники. Морфологічний склад прислівників. Правопис прислівників. Схема аналізу прислівника як частини мови. Літ.: [1], с. 493–593; [2], с. 283–288; [3], с. 449–471; [4], с. 287–292.	2
24.	Прийменник як частина мови. Загальні відомості про прийменник. Вживання прийменників з відмінковими формами іменників (займенників, субстантивованих слів). Групи прийменників за походженням і морфологічною будовою. Стилiстичні можливості прийменників, їх правопис. Синонімія прийменників. Основні правила використання прийменників. Схема аналізу прийменника як частини мови. Літ.: [1], с. 596–627; [2], с. 288–293; [3], с. 478–490; [4], с. 293–302.	2
25.	Сполучник. Частка. Загальне поняття про сполучник. Сполучники сурядності і підрядності. Групи сполучників за будовою. Схема аналізу сполучника як частини мови. Загальне поняття про частку. Формотворчі і словотворчі частки. Модальні (фразові) частки. Правопис часток. Схема аналізу частки як частини мови. Літ.: [1], с. 628–731; [2], с. 293–300; [3], с. 491–508; [4], с. 303–315.	2
26.	Вигук. Модальні слова. Дієслівні зв'язки. Загальне поняття про вигук. Розряди вигуків. Інтер'ективація. Звуконаслідувальні слова. Загальна характеристика модальних слів. Формування модальників. Загальна характеристика дієслівних зв'язок. Літ.: [1], с. 732–745; [2], с. 301–304, 472–476; [3], с. 509–518, [4], с. 316–319.	2
Разом за VI семестр:		18

Перелік оглядових лекцій для студентів заочної форми навчання

Номер лекції	Тема лекції (п'ятий семестр)	Кількість годин
1.	Категорія роду іменника. Грамматичні категорії іменника. Категорія роду іменника. Складні випадки визначення родової належності іменників. Літ.: [1], с. 117–160; [2], с. 185–189; [3], с. 260–265; [4], с. 100–103.	2
2.	Прикметник як частина мови. Загальне лексичне і граматичне значення прикметників. Семантико-граматичні розряди прикметників. Грамматичні категорії прикметників. Семантико-граматичні категорії якісних прикметників. Літ.: [1], с. 259–273; [2], с. 211–212; [3], с. 312–326; [4], с. 190–193, 199–202.	2
3.	Числівник як частина мови. Загальне лексичне і граматичне значення числівників. Розряди числівників. Структурні типи числівників. Літ.: [1], с. 318–348; [2], с. 225–230; [3], с. 351–360; [4], с. 207–216.	2
Разом за п'ятий семестр:		6

Номер лекції	Тема лекції (шостий семестр)	Кількість годин
4.	Дієслово як частина мови. вид дієслова. Значення і граматичні ознаки дієслова. Дві основи дієслова. Структурні класи дієслів. Категорія виду. Творення корелятивної видової пари. Поняття про способи (роди) дієслівної дії. Літ.: [1], с. 364–374, 394–406; [2], с. 243–247; [3], с. 369–380; [4], с. 241–255.	2
5.	Дієприкметник. Дієприслівник. Дієприкметник. Перехід дієприкметників у прикметники та іменники. Схема аналізу дієприкметника. Предикативні форми на <i>-но</i> , <i>-то</i> . Схема аналізу предикативних форм на <i>-но</i> , <i>-то</i> . Дієприслівник. Схема аналізу дієприслівника. Дієслово в професійному мовленні. Відмінювання і правопис дієслова та його форм. Функціонування дієприкметників і дієприслівників. Літ.: [1], с. 292–297, 486–488; [2], с. 279–283; [3], с. 423–444; [4], с. 279–286.	2
6.	Прислівник як частина мови. Значення прислівника, його граматичні ознаки. Розряди прислівників за значенням. Безособово-предикативні прислівники. Морфологічний склад прислівників. Правопис прислівників. Схема аналізу прислівника як частини мови. Літ.: [1], с. 493–593; [2], с. 283–288; [3], с. 449–471; [4], с. 287–292.	2
Разом за шостий семестр:		6

4.2. Зміст практичних занять

Перелік практичних занять для студентів денної форми навчання

№ з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
П'ятий семестр		
1.	Граматика як розділ мовознавства. Літ.: [1], с. 48–68; [3], с. 221–240; [4], с. 78–82.	2
2.	Морфологія як розділ граматики. Літ.: [2], с. 176–178; [3], с. 13–24; [4], с. 77–78, 83–89.	2
3.	Семантичні категорії іменника. Літ.: [1], с. 19–48, 69–80, 187–190; [2], с. 179–184; [3], с. 251–259; [4], с. 91–100.	2
4.	Категорія роду іменника. Літ.: [1], с. 117–160; [2], с. 185–189; [3], с. 260–265; [4], с. 100–103.	2
5.	Категорія числа іменника. Літ.: [1], с. 161–187; [2], с. 189–191; [3], с. 265–268; [4], с. 103–111.	2
6.	Називний, родовий, знахідний і давальний відмінки. Літ.: [1], с. 80–107; [2], с. 191–194; [3], с. 268–273; [4], с. 80–107.	2
7.	Орудний, місцевий і кличний відмінки. Літ.: [1], с. 108–117; [2], с. 191–194; [3], с. 273–276; [4], с. 131–173.	2
8.	Відмінювання іменників першої і другої відмін. Літ.: [1], с. 195–225; [2], с. 199–202; [3], с. 276–292; [4], с. 173–184.	2
9.	Відмінювання іменників третьої і четвертої відмін. Літ.: [1], с. 195–225; [2], с. 203–210; [3], с. 293–307; [4], с. 184–189.	2
10.	Прикметник як частина мови. Літ.: [1], с. 259–273; [2], с. 211–212; [3], с. 312–326; [4], с. 190–193, 199–202.	2
11.	Відносні і присвійні прикметники. Літ.: [1], с. 273–291; [2], с. 212–216; [3], с. 327–331; [4], с. 193–199.	2
12.	Відмінювання прикметників. Літ.: [1], с. 273–291; [2], с. 219–224; [3], с. 331–350; [4], с. 202–207.	2
13.	Числівник як частина мови. Літ.: [1], с. 318–348; [2], с. 225–230; [3], с. 351–360; [4], с. 207–216.	2
14.	Відмінювання числівників. Літ.: [1], с. 348–367; [2], с. 231–235; [3], с. 360–369; [4], с. 216–220.	2
15.	Займенник як частина мови. Літ.: [1], с. 225–243, 297–317, 361–363; [2], с. 236–239; [3], с. 308–311; [4], с. 221–227.	2
16.	Граматична типологія займенників. Літ.: [1], с. 225–243, 287–317, 361–363; [2], с. 239–243; [3], с. 308–311; [4], с. 227–234.	2
17.	Відмінювання займенників. Літ.: [1], с. 245–250, 297–317, 361–363; [2], с. 243–247; [3], с. 308–311; [4], с. 235–241.	2
Разом:		34

Шостий семестр		
18.	Дієслово як частина мови. вид дієслова. Літ.: [1], с. 364–374, 394–406; [2], с. 243–247; [3], с. 369–380; [4], с. 241–255.	2
19.	Стан і перехідність дієслів. Літ.: [1], с. 385–394; [2], с. 256–262; [3], с. 381–383, 390–396, 404–406; [4], с. 255–262.	2
20.	Спосіб дієслів. Час дієслів. Літ.: [1], с. 376–394; [2], с. 262–267; [3], с. 383–390, 406–409; [4], с. 262–272.	2
21.	Категорії особи, числа, роду дієслів. Літ.: [1], с. 407–415; [2], с. 267–279; [3], с. 397–403; [4], с. 272–279.	2
22.	Дієприкметник. Дієприслівник. Літ.: [1], с. 292–297, 486–488; [2], с. 279–283; [3], с. 423–444; [4], с. 279–286.	2
23.	Прислівник як частина мови. Літ.: [1], с. 493–593; [2], с. 283–288; [3], с. 449–471; [4], с. 287–292.	2
24.	Прийменник як частина мови. Літ.: [1], с. 596–627; [2], с. 288–293; [3], с. 478–490; [4], с. 293–302.	2
25.	Сполучник. Частка. Літ.: [1], с. 628–731; [2], с. 293–300; [3], с. 491–508; [4], с. 303–315.	2
26.	Вигук. Модальні слова. Дієслівні зв'язки. Літ.: [1], с. 732–745; [2], с. 301–304, 472–476; [3], с. 509–518, [4], с. 316–319.	2
Разом:		18

Перелік практичних занять для студентів заочної форми навчання

№ з/п	Тема практичного заняття	Кількість годин
П'ятий семестр		
1.	Відмінювання іменників третьої і четвертої відмін. Літ.: [1], с. 195–225; [2], с. 203–210; [3], с. 293–307; [4], с. 184–189.	2
2.	Відмінювання числівників. Літ.: [1], с. 348–367; [2], с. 231–235; [3], с. 360–369; [4], с. 216–220.	2
3.	Граматична типологія займенників. Літ.: [1], с. 225–243, 287–317, 361–363; [2], с. 239–243; [3], с. 308–311; [4], с. 227–234.	2
Разом за п'ятий семестр:		6
Шостий семестр		
4.	Категорії особи, числа, роду дієслів. Літ.: [1], с. 407–415; [2], с. 267–279; [3], с. 397–403; [4], с. 272–279.	2
5.	Прийменник як частина мови. Літ.: [1], с. 596–627; [2], с. 288–293; [3], с. 478–490; [4], с. 293–302.	2
6.	Сполучник. Частка. Літ.: [1], с. 628–731; [2], с. 293–300; [3], с. 491–508; [4], с. 303–315.	2
Разом за шостий семестр:		6

4.3. Зміст самостійної роботи

Самостійна робота студентів усіх форм навчання полягає в систематичному опрацюванні програмного матеріалу з відповідних джерел інформації, підготовці до практичних занять, усного й письмового опитування, написання самостійних і контрольних робіт, тестування тощо. Студенти заочної форми навчання виконують домашню контрольну роботу, вимоги до виконання якої та варіанти встановлюються методичними рекомендаціями до виконання контрольних робіт, які кожний студент отримує на кафедрі в період настановної сесії.

Зміст самостійної роботи студентів денної форми навчання

Номер тижня	Вид самостійної роботи	Кількість годин
П'ятий семестр		
1.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 1. Підготовка до усного опитування.	3

2.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 2. Підготовка до усного опитування.	3
3.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 3. Підготовка до усного опитування.	3
4.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 4. Підготовка до усного опитування.	3
5.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 5. Підготовка до усного опитування і письмового опитування №1	3
6.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 6. Підготовка до усного опитування. Виконання тестів №1.	3
7.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т. 7. Підготовка до усного опитування.	3
8.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т. 8. Підготовка до усного опитування.	3
9.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 9. Підготовка до усного опитування, написання самостійної роботи №1, контрольної роботи №1 і письмового опитування №2. Виконання тестів №2.	3
10.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т. 10. Підготовка до усного опитування.	3
11.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 11. Підготовка до усного опитування.	3
12.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 12. Підготовка до усного опитування. Виконання тестів №3.	3
13.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 13. Підготовка до усного опитування.	3
14.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 14. Підготовка до усного опитування. Виконання тестів №4.	3
15.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 15. Підготовка до усного опитування.	3
16.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 16. Підготовка до усного опитування.	3
17.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 17. Підготовка до усного опитування, написання самостійної роботи №2, контрольної роботи №2 і письмового опитування №3. Виконання тестів №5.	4
Разом за п'ятий семестр:		52
Шостий семестр		
18.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 18. Підготовка до усного опитування.	3
19.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 19. Підготовка до усного опитування. Виконання тестів №6.	3
20.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 20. Підготовка до усного опитування.	3
21.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 21. Підготовка до усного опитування. Виконання тестів №7.	3
22.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 22. Підготовка до усного опитування, написання самостійної роботи №3, контрольної роботи №3 і письмового опитування №3. Виконання тестів №8.	3
23.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 23. Підготовка до усного опитування. Виконання тестів №9.	3
24.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 24. Підготовка до усного опитування. Виконання тестів №10.	2

25.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 25. Підготовка до усного опитування. Виконання тестів №11.	2
26.	Опрацювання теоретичного матеріалу з Т 26. Підготовка до усного опитування, написання самостійної роботи №4, контрольної роботи №4 і письмового опитування №4. Виконання тестів №12.	2
Разом за шостий семестр		24

5. Технології та методи навчання

Процес навчання з дисципліни ґрунтується на використанні традиційних та сучасних технологій, таких як словесні (лекції з використанням методів проблемного навчання і візуалізації (з використанням мультимедійного супроводу), розповіді, бесіди); практичні (виконання вправ, написання диктантів), наочні (таблиці, слайди), робота з довідковою літературою (словниками, енциклопедіями, довідниками тощо), спостереження та аналіз його результатів (на основі лінгвістичного матеріалу) і мають за мету – оволодіння студентами спеціальною термінологією і набуття ними практичних навичок з аналізу повнозначних і службових частин мови.

6. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час лекційних та практичних занять, а також у дні проведення контрольних заходів, встановлених робочою програмою і графіком навчального процесу. При цьому використовуються такі методи поточного контролю: усне опитування; письмове опитування; написання самостійної роботи; написання контрольної роботи; тестування.

При виведенні підсумкової семестрової оцінки враховуються результати як поточного, так і підсумкового контролю (іспиту). Студент, який набрав позитивний середньозважений бал за поточну роботу і не здав підсумковий контрольний захід (іспит), вважається невстигаючим.

Здобувачі мають можливість отримати знання з окремих тем дисципліни шляхом неформальної освіти і звернутися із заявою про перезарахування результатів неформальної освіти згідно з Положенням про порядок визнання та перезарахування результатів навчання здобувачів вищої освіти у ХНУ <https://bit.ly/3S6OrGt>

Усі учасники освітнього процесу повинні дотримуватися правил академічної доброчесності (Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти у ХНУ) (<https://cutt.ly/P0NSU1q>).

7. Оцінювання результатів навчання студентів у семестрі

Кожний вид роботи з дисципліни оцінюється за чотирибальною шкалою. Семестрова підсумкова оцінка визначається як середньозважена з усіх видів навчальної роботи, виконаних і зданих позитивно з урахуванням коефіцієнта вагомості. Вагові коефіцієнти змінюються залежно від структури дисципліни і важливості окремих видів її робіт.

Оцінювання знань студентів здійснюється за такими критеріями:

Оцінка за інституційною шкалою	Узагальнений критерій
ВІДМІННО	Студент глибоко і у повному обсязі опанував зміст навчального матеріалу, легко в ньому орієнтується і вміло використовує понятійний апарат; уміє пов'язувати теорію з практикою, вирішувати практичні завдання, впевнено висловлювати і обґрунтовувати свої судження. Відмінна оцінка передбачає, логічний виклад відповіді державною мовою (в усній або у письмовій формі), демонструє якісне оформлення роботи і володіння спеціальними інструментами. Студент не вагається при видозміні запитання, уміє робити детальні та узагальнюючі висновки. При відповіді допустив дві-три несуттєві <i>похибки</i> .

добре	Студент виявив повне засвоєння навчального матеріалу, володіє понятійним апаратом і фаховою термінологією, орієнтується у вивченому матеріалі; свідомо використовує теоретичні знання для вирішення практичних задач; виклад відповіді грамотний, але у змісті і формі відповіді можуть мати місце окремі неточності, нечіткі формулювання закономірностей тощо. Відповідь студента будується на основі самостійного мислення. Студент у відповіді допустив дві-три несуттєві <i>помилки</i> .
задовільно	Студент виявив знання основного програмного матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання та практичної діяльності за професією, справляється з виконанням практичних завдань, передбачених програмою. Як правило, відповідь студента будується на рівні репродуктивного мислення, студент має слабкі знання структури курсу, допускає неточності і суттєві <i>помилки</i> у відповіді, вагається при відповіді на видозмінене запитання. Разом з тим, набув навичок, необхідних для виконання нескладних практичних завдань, які відповідають мінімальним критеріям оцінювання і володіє знаннями, що дозволяють йому під керівництвом викладача усунути неточності у відповіді.
незадовільно	Студент виявив розрізнені, безсистемні знання, не вміє виділяти головне і другорядне, допускається помилок у визначенні понять, перекручує їх зміст, хаотично і невпевнено викладає матеріал, не може використовувати знання при вирішенні практичних завдань. Як правило, оцінка "незадовільно" виставляється студенту, який не може продовжити навчання без додаткової роботи з вивчення дисципліни.

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів денної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота																	Самостійна робота				Семестровий контроль								
П'ятий семестр																													
Усне опитування																	Письмове опитування			Самостійна робота		Контрольна робота		Тестування					Підсумковий контрольний захід (іспит)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	1	2	3	1	2	1	2	1	2	3	4	5	1
ВК: 0,15																	0,1			0,1		0,15		0,1					0,4
Шостий семестр																													
Усне опитування									Письмове опитування		Самостійна робота		Контрольна робота		Тестування							Підсумковий контрольний захід (залік)							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	2	1	2	1	2	1	2	3	4	5	6	7	За рейтингом							
ВК: 0,25									0,15		0,15		0,25		0,2							0							

Структурування дисципліни за видами робіт і оцінювання результатів навчання студентів заочної форми навчання у семестрі за ваговими коефіцієнтами

Аудиторна робота																	Самостійна робота				Семестровий контроль								
П'ятий семестр																													
Усне опитування																	Письмове опитування			Самостійна робота		Контрольна робота		Тестування					Підсумковий контрольний захід (іспит)
1																	1	2	3	1	2	1	1	2	3	4	5	1	
ВК: 0,1																	0,1			0,1		0,1		0,1					0,5
Шостий семестр																													
Усне опитування									Письмове опитування		Самостійна робота		Контрольна робота		Тестування							Підсумковий контрольний захід (залік)							
1									1	2	1	2	1	1	2	3	4	5	6	7	За рейтингом								
ВК: 0,1									0,2		0,2		0,2		0,3							0							

Оцінювання тестових завдань

Тематичний тест для кожного студента складається із тридцяти тестових завдань, (кількість варіантів відповіді у кожному тесті – п'ять). На тестування відводиться 30 хвилин. Студент проходить тестування в он-лайн режимі в модульному середовищі для навчання MOODLE. При отриманні негативної оцінки тест слід перездати до терміну наступного контролю.

Підсумкова семестрова оцінка за інституційною шкалою і шкалою ЄКТС встановлюється в автоматизованому режимі після внесення викладачем усіх оцінок до електронного журналу. Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС наведені у таблиці.

Співвідношення інституційної шкали оцінювання і шкали оцінювання ЄКТС

Оцінка ЄКТС	Інституційна інтервальна шкала балів	Інституційна оцінка, критерії оцінювання		
A	4,75–5,00	5	зараховано	Відмінно – глибоке і повне опанування навчального матеріалу і виявлення відповідних умінь та навичок
B	4,25–4,74	4		Добре – повне знання навчального матеріалу з кількома незначними помилками
C	3,75–4,24	4		Добре – в загальному правильна відповідь з двома-трьома суттєвими помилками
D	3,25–3,74	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, але достатнє для практичної діяльності за професією
E	3,00–3,24	3		Задовільно – неповне опанування програмного матеріалу, що задовольняє мінімальні критерії оцінювання
FX	2,00–2,99	2	Незарах.	Незадовільно – безсистемність одержаних знань і неможливість продовжити навчання без додаткових знань з дисципліни
F	0–1,99	2		Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота і повторне вивчення дисципліни

Іспит або залік виставляється, якщо середньозважений бал, який отримав студент з дисципліни, знаходиться в межах від 3,00 до 5,00 балів. При цьому за інституційною шкалою ставиться оцінка або «зараховано», а за шкалою ЄКТС – буквене позначення оцінки, що відповідає набраній студентом кількості балів відповідно до таблиці Співвідношення.

8. Питання для самоконтролю здобутих студентами результатів навчання V семестр

1. Предмет граматики. Поняття граматичної системи мови. Основні поняття граматики.
2. Основні способи і засоби вираження граматичних значень слова в українській мові.
3. Предмет морфології. Основні поняття морфології. Ознаки морфологічного слова.
4. Частини мови і принципи виділення їх.
5. Класифікація частин мови.
6. Загальна характеристика іменника.
7. Власні і загальні іменники.
8. Конкретні й абстрактні назви.
9. Категорія збірності.
10. Категорія одиничності.
11. Категорія речовинних іменників.
12. Категорія істот і неістот.
13. Граматичні категорії іменника.
14. Категорія роду іменника.
15. Рід незмінюваних іменників.
16. Категорія числа іменника.
17. Категорія відмінка. Семантичні функції відмінків.
18. Називний відмінок.
19. Родовий відмінок.
20. Давальний відмінок.
21. Знахідний відмінок.

22. Орудний відмінок.
23. Місцевий відмінок.
24. Кличний відмінок. Транспозиційні форми відмінків.
25. Поділ іменників на відміни.
26. Форми іменників першої відміни.
27. Форми іменників другої відміни.
28. Форми іменників третьої відміни.
29. Форми іменників четвертої відміни.
30. Відмінювання іменників множинної форми. Незмінювані іменники.
31. Закінчення іменників чоловічого роду II відміни в родовому відмінку однини.
32. Словотвір іменників.
33. Загальне лексичне і граматичне значення прикметників.
34. Семантико-граматичні розряди прикметників.
35. Граматичні категорії прикметників. Семантико-граматичні категорії якісних прикметників.
36. Прикметники вищого ступеня інтенсивності ознаки.
37. Прикметники найвищого ступеня інтенсивності ознаки.
38. Категорія обмеження ознаки. Категорія кількісної градації ознаки. Прикметники зменшеної кількості ознаки.
39. Лексико-семантичні категорії відносних прикметників.
40. Присвійні прикметники.
41. Присвійно-відносні прикметники. Співвідношення змісту і форми вираження у категоріях прикметника
42. Парадигматика прикметників.
43. Перехід відносних прикметників у якісні.
44. Словотвір прикметників. Ад'ективація. Субстантивація прикметників.
45. Загальне лексичне і граматичне значення числівників.
46. Розряди числівників.
47. Структурні типи числівників.
48. Граматичні ознаки числівників.
49. Парадигматика числівників.
50. Словотвір і правопис числівників.
51. Загальне лексичне і граматичне значення займенників.
52. Розряди займенників за значенням.
53. Субстантивні займенники.
54. Атрибутивні займенники.
55. Кількісні займенники
56. Граматичні ознаки займенників.
57. Словозміна особових займенників.
58. Словозміна зворотного займенника.
59. Словозміна присвійних займенників.
60. Словозміна означальних займенників.
61. Словозміна питально-відносних займенників.
62. Словозміна заперечних та неозначених займенників
63. Словозміна вказівних займенників
64. Словотвір і правопис займенників.
65. Перехід займенників в інші частини мови.
66. Перехід до класу займенників слів з інших частин мови (прономіналізація)

VI семестр

1. Значення і граматичні ознаки дієслова.
2. Дві основи дієслова. Дієвідміни.
3. Структурні класи дієслів.
4. Категорія виду.

- 5.Творення корелятивної видової пари.
 - 6.Поняття про способи (роди) дієслівної дії.
 - 7.Категорія перехідності/неперехідності.
 - 8.Категорія стану дієслова.
 - 9.Категорія способу, її зв'язок з категорією модальності речення.
 - 10.Категорія часу. Вторинні значення часових форм.
 - 11.Категорія особи.
 - 12.Безособові дієслова.
 - 13.Словотвір і правопис дієслів.
 - 14.Дієприкметник.
 - 15.Словотвір і правопис дієприкметників. Перехід дієприкметників у прикметники та іменники.
 - 16.Парадигматика дієприкметників.
 - 17.Предикативні форми на *-но*, *-то*.
 - 18.Дієприслівник.
 - 19.Словотвір і правопис дієприслівників.
 - 20.Значення прислівника, його граматичні ознаки.
 - 21.Розряди прислівників за значенням.
 - 22.Безособово-предикативні прислівники.
 - 23.Морфологічний склад прислівників.
 - 24.Правопис та словотвір прислівників.
 - 25.Загальні відомості про прийменник.
 - 26.Вживання прийменників з відмінковими формами іменників (займенників, субстантивованих слів). Групи прийменників за походженням і морфологічною будовою.
 - 27.Правопис прийменників. Словотвір прийменників.
 - 28.Загальне поняття про сполучник.
 - 29.Сполучники сурядності і підрядності.
 - 30.Групи сполучників за будовою. Словотвір і правопис сполучників.
 - 31.Загальне поняття про частку.
 - 32.Формотворчі і словотворчі частки. Модальні (фразові) частки.
 - 33.Правопис і словотвір часток.
 - 34.Загальне поняття про вигук. Розряди вигуків.
 - 35.Звуконаслідувальні слова. Правопис вигуків і звуконаслідувальних слів.
- Інтер'єктивізація.
- 36.Модальні слова.
 - 37.Дієслівні зв'язки.

9. Методичне забезпечення

Навчальний процес із дисципліни «Сучасна українська літературна мова» («Морфологія») повністю і в достатній кількості забезпечений необхідною навчально-методичною літературою.

10. Рекомендована література

Основна література

1. Вихованець І. Р., Городенська К. Г., Загнітко А. П., Соколова С. О. Граматика сучасної української літературної мови. Морфологія. Київ: Видавничий дім Дмитра бураго, 2017. 752 с.
2. Караман С. О., Караман О. С., Плющ М. Я. Сучасна українська літературна мова. Київ: Літера ЛТД, 2011. 560 с.
3. Сучасна українська мова. Морфологія. За редакцією Мойсієнка А. К. Київ: Знання, 2013. 238 с.
4. Плющ М. Я. Граматика української мови. Морфеміка. Словотвір. Морфологія: підручник. Київ: Слово, 2010. 328 с.

Додаткова література

- 5.Безпояско О. К., Городенська К. Г., Русанівський В. М. Граматика української мови. Морфологія: підручник. Київ : Либідь, 1993. 336 с.
- 6.Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. Київ : Пульсари, 2004. 354 с.
- 7.Ганич Д. І., Олійник І. С. Словник лінгвістичних термінів. Київ, 1985. 397 с.
- 8.Гнатюк Л. П., Бас-Кононенко О. В. Українська мова. Київ Знання-Прес, 2006. 259 с.
- 9.Горпинич В. О. Українська морфологія. Дніпропетровськ : ДДУ, 2000. 374 с.
- 10.Загнітко А. П. Основи функціональної морфології української мови. Київ 1991. 379 с.
- 11.Загнітко А. П. Теоретична граматики української мови. Морфологія. Донецьк, 1996. 469 с.
- 12.Мельничайко В. Я. Українська мова. Види мовного розбору: довідник. Тернопіль: Навчальна книга-Богдан, 2007. 144 с.
- 13.Сучасна українська літературна мова. За ред. Грищенка А. П. Київ : Вища школа, 2002. 439 с.
- 14.Сучасна українська літературна мова. За ред. Плющ М. Я. Київ: Либідь, 2003. 429 с.
- 15.Сучасна українська літературна мова. За ред. Пономарева О. Д. Київ : Либідь, 1997. 437 с.
- 16.Торчинський М. М. Займенник у системі частин мови: проблемні питання. *Поділля. Філологічні студії*. Хмельницький, 2023. Випуск 16, том 2. С. 79–92.
- 17.Торчинський М. М. Складні питання теорії і практики української мови та специфіка їх вивчення магістрантами. *Магістр української філології: теорія і практика навчання*: колективна монографія. Хмельницький : ХНУ, 2021. С. 91–103.
- 18.Торчинський М.М., Торчинська Н.М. Систематизація частин мови з прикметниковим типом відмінювання в українській мові. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Філологічні науки*. 2023. Вип. 3 (101). С. 216-229.
- 19.Торчинський М. М.. Числівник у системі частин мови: проблемні питання. *Славістичні студії: лінгвістика, літературознавство, дидактика*: збірник наукових праць. Хмельницький, 2023. Випуск тринадцятий. С. 159–180.
- 20.Українська мова: Енциклопедія. Київ : Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. 824 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Модульне середовище Хмельницького національного університету (Кафедра української філології, курс «Сучасна українська літературна мова. Морфологія»). URL: <https://msn.khnu.km.ua>.
2. Електронна бібліотека університету. URL: http://lib.khnu.km.ua/asp/php_f/page_lib.php.
3. Репозитарій ХНУ. URL: <http://elar.khnu.km.ua/jspui/?locale=uk>.